

Jordbruksdepartementet
Jakt-, fiske- och sameenheten
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Uthållig älgförvaltning i samverkan

Betänkande av Utredningen om en bättre älgförvaltning

Ert dnr Jo2008:03

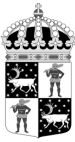
Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län får härmed avge följande yttrande över Betänkande av Utredningen om en bättre älgförvaltning.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker;

- Att begreppet älgskötselområde ges en ändrad betydelse.
- Att älgskötselområden skall vara sammanhängande och tillräckligt stora för att medge en uthållig årlig avskjutning av ett flertal vuxna älgar samt kalvar under mer än ett år.
- Att vuxna älgar som regel endast tillåts fällas inom älgskötselområden, **men** att även möjlighet till årliga tilldelningar av vuxen älg skall kunna medges inom områden där en samordning inom älgskötselområden inte visar sig möjlig att åstadkomma.
- Att älgskötselområden ska registreras av länsstyrelsen som också ansvar för uppföljningen av älgförvaltningen i länet.
- Att älgförvaltningsområden bildas som inom naturliga barriärer i huvudsak kan omfatta en egen älgstam.
- Att älgförvaltningen skall vara ekosystembaserad och lokalt anpassad till såväl älgstammens demografi som de lokala ekologiska förutsättningarna.
- Att älgjakten skall vara produktionsanpassad och inriktad på en livskraftig älgstam av hög kvalitet där stammen på lång sikt är i balans med betesresurserna och där älgstammens storlek genom lämplig avskjutning är anpassad till betestillgången, de areella näringarna, trafiksäkerheten och rovdjursstammarna.

- Att enkel, rättssäker och kostnadseffektiv administration ska eftersträvas.

Länsstyrelsen i Norrbottens län avstyrker;

- Att möjlighet till årliga tilldelningar av vuxen älg inte kan medges inom områden där en samordning inom älgskötselområden inte visar sig möjlig att åstadkomma.
- Att en utanför länsstyrelsen inom särskilda älgförvaltningsområden omfattande administration byggs upp genom särskilt förordnade älgförvaltningsgrupper.
- Att dubbelregistreringen av vissa områden avskaffas utan att samernas rättigheter enligt rennäringslagen beaktas.
- Att jakttidens längd efter älg blir den samma i hela landet och länsstyrelsens möjlighet till lokala anpassningar upphör.
- Att nuvarande viltvårdsnämnder och regionala rovdjursgrupper ersätts med ett särskilt rådgivande organ.
- Att femåriga skötselplaner ska upprättas för såväl älgförvaltningsområdena som de i dessa ingående registrerade älgskötselområdena.
- Att finansieringen av den föreslagna förvaltningen utöver dagens kostnader tillåts öka behovet av registrerings- och fällavgifter med 20 miljoner kronor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län vill slutligen fästa uppmärksamhet på;

- Att många av utredningens direktiv skulle ha varit möjliga att uppnå genom mindre ingripande förändringar än utredningar föreslagit.

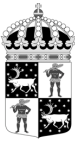
Inledning

Länsstyrelsen i Norrbottens län konstaterar inledningsvis att utredningen på ett överskådligt sätt beskriver den nuvarande älgförvaltningen och hur denna successivt vuxit fram. Även redovisningen över den problembild som kännetecknar dagens älgförvaltning och de brister som finns i det nuvarande förvaltningssystemet har lyfts fram och tydliggjorts av utredningen.

Till övervägande del kan länsstyrelsen också dela utredningens analys av orsakerna även om det enligt länsstyrelsens uppfattning också finns andra orsaker än de utredningen valt att fokusera på till varför förvaltningen av älgstammen lokalt fungerar mindre väl.

Utredningens ambition att skapa en enhetlig struktur för hela landet där skalan kan variera och anpassas till lokala förhållanden, som älgens hemområde och hur landskapet ser ut, har inte uppnåtts. Utredningen har enligt länsstyrelsens uppfattning inte lyckats avge ett utredningsförslag som tillräckligt väl infriar den målbild som varit knuten till uppdraget.

I stället för att genom mindre förändringar än vad tidigare utredningar föreslagit nå syftet *en ekosystembaserad lokal älgförvaltning, anpassad till såväl älgstammens demografi som de lokala ekologiska förutsättningarna samtidigt med en enkel, rättssäker och kostnadseffektiv administration* leder flera av utredningens

förslag fram till stora förvaltningskonsekvenser för bl.a. den norrbottniska älgförvaltningen.

Enligt länsstyrelsen i Norrbottens län hade en ekosystembaserad lokal älgförvaltning, anpassad till såväl älgstammens demografi som de lokala ekologiska förutsättningarna varit möjlig att uppnå genom långt mindre ingripande förändringar i den nuvarande förvaltningen än utredningen föreslagit.

Det finns ett flertal olika licensområdestyper, vilket kommit att innebära att det pågår en kontinuerlig omregistrering mellan olika områden och olika typer av licensområden. Detta orsakar en onödig och kostsam administration och hade kunnat lösas på enklare sätt än som föreslås av utredningen. Även incitamenten för att komma överens och samverka inom större områden motverkas.

En väsentlig del av detta arbete hade enligt länsstyrelsen i Norrbottens län varit möjligt att eliminera inom rådande system genom vissa justeringar i de nuvarande reglerna för älgskötselområden och genom att begränsa möjligheterna till registrering till enbart A-licensområden och kalvjaktsområden samt införande av älgförvaltningsområden utan egen administration.

Motiveringar

Nedan i direkt anslutning till utredningens förslag och överväganden angivna i **fet text** kommenterar länsstyrelsen dessa utifrån de konsekvenser ett genomförande av förslagen skulle få ur ett norrbottniskt perspektiv.

Älgskötselområden

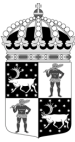
Licensjakt ersätts med jakt inom registrerade älgskötselområden

Länsstyrelsen tillstyrker att utredningen för in en helt ny definition av vad som framgent skall betraktas som ett "älgskötselområde". En i huvudsak egen älgstam att förvalta är inte längre kriteriet utan i stället skall älgskötselområde beteckna något som närmast kan liknas vid en nuvarande rejäl A-licens. Förvaltningen av en i huvudsak egen älgstam föreslås i stället ske inom "älgförvaltningsområden". Omdefinieringen skapar förvisso tydlighet och kan inom ramen för den föreslagna nya älgförvaltningen därmed accepteras av länsstyrelsen.

Dagens system med registrering av licensområden och licensjakt avskaffas.

En förutsättning för jakt på vuxen älg ska dock vara att markområdet är registrerat som älgskötselområde. På mark som inte ingår i ett sådant område får jakt ske efter kalv under högst 5 dagar. Ett område bör tåla en avskjutning om minst 10 älgar per år och vara sammanhängande för att få registreras som älgskötselområde.

Länsstyrelsen motsätter sig delar av förslaget. De naturgivna förutsättningarna medför att den möjliga avskjutningen inom ett län som Norrbotten varierar kraftigt mellan olika områden. För att registreras som A-licensområde med rätt att

fälla 1 vuxen älg och kalv krävs med nuvarande förvaltningsmodell och dagens älgstam mellan 800 ha och 11000 ha beroende på var i länet området är beläget.

Utgående från älgstammens omfattning och avskjutningen under älgjakten 2008 i Norrbottens län skulle arealkravet beroende på var i länet älgskötselområdet skall registreras ligga mellan 1 209 och 50 087 ha, med som medel 8 784 ha för att kunna registreras som ett älgskötselområde med rätt att fälla 10 älgar!

Införandet av älgskötselområden i stället för nuvarande registrering av licensområden, där förutsättningen för jakt på vuxen älg blir att markområdet bör tåla en avskjutning om minst 10 älgar per år, innebär att endast de 33 nuvarande "älgskötselområdena" och 245 av nuvarande 635 A-licenser klarar kravet. Övriga 390 A-licenser samt de 413 B- och 741 E-licenserna måste antingen gå samman så att kravet om minst 10 älgar per år uppnås eller enbart jaga kalv i fortsättningen.

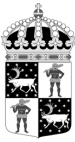
Att förmå de mer än 1 544 tidigare registrerade A-, B-, och E-licenserna att ansluta sig till andra områden som redan uppfyller kravet på en uthållig avskjutning av 10 älgar eller att organisera nya sammanhängande samverkansområden för att kunna registrera fler älgskötselområden innebär en betydande administrativ insats om det ens är möjligt. En annan fråga är om det skall vara möjligt att tvinga sig in i en jaktlig samverkan för att få möjlighet att jaga vuxen älg?

Länsstyrelserna och Svenska Jägareförbundet bör få i uppgift att utifrån sina uppdrag, och i samverkan med markägarnas organisationer, arbeta för att öka den frivilliga jaksamverkan inom ramen för älgskötselområden och för att höja kompetensen hos dem som engagerar sig i skötseln av ett sådant område.

Länsstyrelsen anser att samverkan kan ske även inom mindre områden än som föreslagits.

Den frivilliga jaksamverkan som utredningen eftersträvar kan rent av visa sig mycket svår att förverkliga inom älglesa områden om en uthållig årlig avskjutning på 10 älgar blir gränssättande för rätt att fälla vuxen älg. Om eventuella nyinrättade älgförvaltningsgruppen inom ett älgförvaltningsområde finner det förenligt med den plan för förvaltningen som föreslås tas fram bör även en mindre årlig avskjutning än 10 älgar kunna ligga till grund för beslut om registrering av ett älgskötselområde utan att äventyra en ekosystembaserad lokal älgförvaltning, anpassad till såväl älgstammens demografi som de lokala ekologiska förutsättningarna.

Det bör framgå av jaktlagen att länsstyrelsen har möjlighet att avregistrera ett älgskötselområde som inte uppfyller de krav som ställs på ett sådant. Avregistrering bör kunna ske när någon plan inte lämnas in inom den tid som angetts eller om avskjutningen inte rapporteras i tid. När avskjutningen avviker från planen bör detta motiveras och om avvikelserna är mycket stora +/- 20 % sett över hela den tidsperiod som planen avser och de skäl som anges för denna avvikelse inte överensstämmer med erfarenheterna inom älgförvaltningsområdet i övrigt bör avregistrering kunna komma ifråga. Svenska Jägareförbundet bör få i uppdrag att i nära samverkan med markägarnas

organisationer göra en översyn av de bestämmelser för älgskötselområden som togs fram när dessa infördes.

Länstyrelsen tillstyrker klara regler för avregistrering av älgskötselområden och att regler om avregistrering tas in i jaktlagen.

De nuvarande bestämmelserna för "älgskötselområden" har stora brister när det gäller länstyrelsens uppföljnings- och påföljdsomöjligheter liksom beträffande de inbördes samverkansreglerna mellan de i området ingående jaktområdena. Länstyrelsens möjligheter till registrering- eller avregistrering liksom rättssäkerheten för de som valt att samverka är beroende av stringenta regler. Eftersom ett älgskötselområde i älglesa delar av landet kan komma att bestå av många olika jakt rättshavare över en stor areal måste regler för avregistrering utformas så att samordningen inte äventyras genom orimliga avregistreringsorsaker.

Älgförvaltningsområden

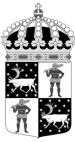
Älgförvaltningsområden som stöd för ekosystembaserad lokal förvaltning. Större områden föreslås för förvaltningen för att kunna ta fram de nödvändiga underlag i form av inventeringar m.m. som behövs. Utgångspunkt skall ske utifrån älgens rörelsemönster, i huvudsak en egen älgstam. Med utgångspunkt från en individs hemområde når man 80 % av en stam vid en areal om 50 000 ha i södra Sverige och 70 000–80 000 ha i norra Sverige. Sådana områden bör i framtiden också kunna vara en utgångspunkt för förvaltningen av andra klövviltarter än älg.

Länstyrelsen tillstyrker förvaltning inom älgförvaltningsområden, *men är tveksam* till de föreslagna arealerna i det fall dessa ska uppfattas som absoluta tak.

Nivån 80 000 ha för älgförvaltningsområden i norra Sverige kan innebära att det i Norrbottens län måste tillskapas 98 sådana förvaltningsområden. Älgens rörelsemönster i områden med betydande årstidsvandringar medför samtidigt, vilket utförda GPS-märkningar av vandringsälgar visar, att 80 000 ha i delar av länet inte är tillräckligt för att innefatta en i huvudsak egen älgstam. Storleken på ett förvaltningsområde utifrån de märkta älgarnas rörelsemönster visar att om 80 % av alla älgars positioner ska omfattas måste området vara 187 757 ha.

Älgförvaltningsområdets gränser bör hålla sig till befintliga fastighetsgränser och utgå från principer om naturliga barriärer och befintliga områden för förvaltningen. De älgskötselområden som i dag är registrerade bör om möjligt inte splittras upp på olika älgförvaltningsområden. Inom ett län bör antalet områden inte vara alltför stort för att ge länstyrelsen möjlighet till uppföljning m.m.

Länstyrelsen delar inte utredningens uppfattning att dagens älgskötselområden inte bör splittras upp på olika älgförvaltningsområden.

Av de 33 nuvarande älgskötselområdena i Norrbottens län är det 7 som omfattar arealer i mer än en kommun eller jaktvårdskrets. Vid tillkomsten av flera av nuvarande älgskötselområden har de ägarriktiga och/eller administrativa förutsättningarna vägt tyngre än principerna om naturliga barriärer för älgstammen. Genomsnittsarealen ligger nära utredningens föreslagna riktvärde för att utgöra eget älgförvaltningsområde. Det största älgskötselområdet omfattar nära 275 000 ha. Många av områdena uppfyller inte heller utredningens krav om en i huvudsak egen älgstam och skulle därmed behöva ändrad arrondering utifrån naturliga barriärer.

Älgförvaltningsgrupper

En älgförvaltningsgrupp för området ska efter förslag från markägarnas, jägarnas och samernas organisationer utses vilken ska ta fram en långsiktig plan för förvaltningen av älgen inom området som ska fastställas av länsstyrelsen. Planen ska sedan utgöra grunden för de skötselplaner som upprättas av älgskötselområdena. Under älgjakten ska gruppen följa den kontinuerligt. Området, och älgförvaltningsgruppen, ska utgöra en stödfunktion i älgförvaltningen. Det kunskapsunderlag om skogen, fodertillgång och skador, och älgstammens storlek m.m. som tas fram ska vara anpassat för området både vad gäller innehåll och upplösning. Länsstyrelsen ska inrätta älgförvaltningsområdena och utse ledamöterna i älgförvaltningsgruppen.

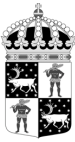
Länsstyrelsen avstyrker förslaget om älgförvaltningsgrupper.

Länsstyrelsen i Norrbottens län skulle i detta fall senast den 1 juli 2011 behöva förordna sammanlagt 490 ledamöter i länets 98 olika älgförvaltningsgrupper. En långsiktig plan för älgförvaltningen inom området ska därefter fastställas av länsstyrelsen och vara styrande för älgskötselområdenas skötselplaner. Vidare måste ledamöterna utbildas och närmare hundra femåriga förvaltningsplaner fastställas parallellt med att länsstyrelsen till den 1 juli 2013 ska verka för bildandet och registreringen av ett stort antal älgskötselområden.

Uppgiften kommer att ställa mycket stora krav på resursallokering inom länsstyrelsen. Mot bakgrund av länsstyrelsens ekonomiska situation är detta inte möjligt.

Utredningen konstaterar att länsstyrelsens uppdrag att bistå med kunskapsstöd när det gäller förvaltnings- och skötselplaner förutsätter tillgång till erforderlig kompetens samt utgår från att relevant kompetens redan finns inom natur- och miljövärderna men att den inte ianspråktagits inom länsstyrelsernas älgförvaltning.

Uppgiften att ingå i en älgförvaltningsgrupp kommer förutom stor integritet även kräva goda förkunskaper om jakt- och älgförvaltning samt ställa stora krav på att under lång tid – sept(okt)-februari – vara ständigt uppdaterade om jaktens fortskridande och beredda till insats.

Ett förordnade med de angivna uppgifterna för ledamöterna kommer samtidigt att generera krav på ersättning och därmed sammanhängande administrationskostnader. Med träffar, arvoden och reseersättningar kommer kostnaden för den fortlöpande uppföljningen av älgförvaltningsområdenas planer inte att innebära besparingar i administrationen.

Med utredningens förslag riskerar älgadministrationen att svälla ut och hamna utanför länsstyrelsen i de partssammansatta älgförvaltningsgrupperna, vilket även kan leda till en försämrad rättssäkerhet.

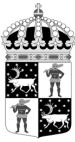
Älgförvaltningsgruppen ska utses av länsstyrelsen och bör vara sammansatt av personer med kompetens inom skog, jakt m.m. Dess arbetssätt ska vara faktabaserat och bygga på dialog och samverkan. Eftersom avsikten är att gruppen ska svara för ett kunskapsunderlag och en plan med utgångspunkt från detta bör den kunna begränsas till fem personer. Markägaren har ett ansvar för vården av skogen och måste få, men också ta, det ansvaret. Detta ansvar bör avspeglas i representationen. Utredningen anser därför att tre ledamöter bör representera markägare medan två bör representera jägare. Inom älgförvaltningsområden där samerna har jakträtt bör minst en av de fem representera samerna. Det bör också vara möjligt att adjungera ytterligare experter vid behov av särskild kompetens. Inom gruppen bör en kontaktperson utses gentemot länsstyrelsen. Ledamöterna bör utses för en tid av tre år för att få kontinuitet i arbetet och för uppdraget bör utgå visst arvode. Naturvårdsverket bör meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för bildande av älgförvaltningsområden, valet av ledamöter i älgförvaltningsgrupper m.m.

Länsstyrelsen är kritisk även till utredningens syn på älgförvaltningsgruppernas sammansättning.

Med den föreslagna sammansättningen kan man möjligen förstå att det varit utredningens avsikt att bättre precisera markägarnas och jägarnas roller och ansvar så att balansen avvägs bättre i förhållande till deras respektive ansvar, rättigheter och skyldigheter.

Länsstyrelsen ser dock en risk i att den föreslagna sammansättningen av älgförvaltningsgruppen med en ojämn representation mellan de två alltför ofta polariserade intresseinriktningarna företrädda av markägare respektive jägare kan leda till onödiga blockeringar som kommer att medföra ett kostsamt merarbete för Länsstyrelserna.

Erfarenheterna i Norrbottens län av de nuvarande samrådsmötenas likvärdiga representation mellan markägare och jägare är att man med ytterst få undantag lyckats komma fram till och kunnat leverera gemensamt accepterade förvaltningsförslag vilka sedan kan ligga till grund för länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att de nuvarande jaktvårdskretsvisa samrådsmötena efter viss översyn även kan behållas vid en övergång till en ekosystembaserad lokal förvaltning inom älgförvaltningsområdena.

Registrering och skötselplaner

Älgskötselområden ska även fortsättningsvis registreras av länsstyrelsen som också ska förvissa sig om att skötselplanerna överensstämmer med planen för älgförvaltningsområdet. Länsstyrelsens ansvar för uppföljningen av älgförvaltningen och möjligheten att avregistrera älgskötselområden som inte uppfyller de krav som ställs på sådana ska tydliggöras.

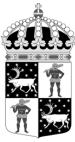
Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att endast registrera älgskötselområden samt att dessa skall upprätta flerårsplaner.

Norrbottens län har i dag 33 älgskötselområden med en genomsnittlig areal på runt 66 800 ha. Storleksvariationen är samtidigt enorm mellan det minsta området på 5 018 ha och det största på 274 749 ha. De skötselplaner efter vilka jakten inom dessa områden bedrivs saknar i flera avseenden tillräckligt relevanta faktaunderlag för en hållbart långsiktig älgförvaltning, främst på grund av svårigheter att ta fram sådana. Planperioden tre år har hitintills gällt men har visat sig svår att på ett meningsfullt sätt kunna följa upp från länsstyrelsens sida.

Det framstår som ytterst tveksamt om praktiska förutsättningarna kommer att kunna tillskapas för att upprätta realistiska och hållbara femårsplaner för alla, även de mindre, älgskötselområdena. I synnerhet om de föreslagna älgskötselområdena kan förväntas bli betydligt mindre än nuvarande genomsnitt. Sett till de resurser som samtidigt skulle behöva ianspråkta för en fortlöpande granskning framstår inte förslaget som realistiskt.

Det kan inte uteslutas att det inom ett älgförvaltningsområde även kommer att finnas betydande arealer vilka inte ingår i något älgskötselområde, dvs. rena kalvjaksområden, men vilka likväl är av betydelse för älgförvaltningen. Hur uppföljningen skall ske på sådana mindre marker som inte kvalat in som älgskötselområden har utredningen inte berört. Vem håller reda på dessa? Behöver inte även dessa registreras på något vis?

Länsstyrelsens beslut om tilldelning med nuvarande förvaltningssystem omfattar inte all älgmark. De svårigheter som funnits när det gäller möjligheterna att beakta de nuvarande älgskötselområdenas planer, riskerar att delvis kvarstå beträffande de oregistrerade kalvjaksområden som inte kommer att utgöras av de nya "älgskötselområdena". Det innebär problem med att ta ett helhetsansvar för en ekosystembaserad förvaltning i de föreslagna älgförvaltningsområdena.

Rådgivande organ

Ett rådgivande organ till länsstyrelsen i samtliga viltförvaltningsfrågor bör ersätta de nuvarande viltvårdsnämnderna och rovdjursgrupperna.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Utredningen redovisar inte närmare hur man tänkt att det rådgivande organet skall vara sammansatt eller verka vilket försvårar ett ställningstagande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har redan tidigare i "Yttrande över Naturvårdsverkets redovisning av tre regeringsuppdrag rörande förvaltning av rovdjur" avstyrkt att viltvårdsnämnder och regionala rovdjursgrupper ersätts med viltförvaltningsråd. Även om detta i teorin skulle kunna medföra ökad regional delaktighet och även ett bredare perspektiv på rovdjursförvaltningen lämnar detta i praktiken mindre utrymme för olika viltförvaltningsfrågor och riskerar därmed att vissa frågor inte får något utrymme alls. Länsstyrelsen ser hellre att viltvårdsnämnd och regional rovdjursgrupp behålls i sin helhet, men med samverkansmöten mellan de två grupperna.

Sektorsmyndigheter

Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens uppdrag i älgförvaltningen.

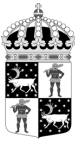
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen finner det naturligt att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram riktlinjer för länsstyrelsernas långsiktiga program för viltförvaltningen och förutsätter att detta samtidigt kan ske i samverkan med avnämarna.

Länsstyrelsen delar även utredningens mening att Skogsstyrelsen har en viktig roll som skogspolitisk myndighet och måste tillhandahålla fakta om skogen och dess utveckling som underlag för älgförvaltningen särskilt gällande fodertillgång, foderprognoser och skadeutveckling. Sådana underlag bör tas fram på älgförvaltningsområdesnivå.

Kunskap är en förutsättning för en ekosystembaserad lokal förvaltning.

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att tillgång till relevanta data om skogen, älgstammen, rovdjuren m.m. är en förutsättning för en ekosystembaserad, lokal och adaptiv förvaltning av älgstammarna, liksom att en förutsättning för en kunskapsbaserad adaptiv förvaltning är en kontinuerlig uppdatering av relevanta data om avskjutning m.m. och rapportering på lokal nivå.

Rapporteringskyldighet av fälld älg

Utredningen föreslår att en skyldighet att rapportera avskjutning inom en vecka från det att en älg har fällts införs.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ser betydande fördelar med den föreslagna rapporteringen. Sådan skyldighet måste då gälla såväl vuxet djur som kalv och oavsett djuret fällts inom älgskötselområde eller på område där endast kalvjakt tillåts.

De betydande svårigheter som råder med nuvarande rapporteringskrav – inom 14 dagar efter avslutad jakt - gör att länsstyrelsen däremot ställer sig tveksam till om den föreslagna rapporteringstiden kommer att kunna fungera. Ett särskilt problem kommer sannolikt rapporteringsuppföljningen från kalvjaktsområdena att bli, i synnerhet om dessa inte registreras.

Rapporteringsbenägenheten bland de som, med den föreslagna gränssättningen för att få rätt att fälla vuxen älg, enbart är hänvisade till kalvjakt kan starkt ifrågasättas. Lämnas dessutom dessa områden oregistrerade ökar det inte incitamentet att rapportera. Om rapporteringskyldigheten däremot samtidigt kopplas till en avgift även för kalv kan det i stället utgöra ett ytterligare incitament till samgående i ett älgskötselområde.

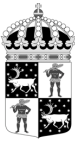
Detta förutsätter då att även kalvjaktsområden måste omfattas av någon form av registrering.

Utbildningsbehov

Utredningen föreslår att Sveriges lantbruksuniversitet får i uppdrag att ta fram en utbildning i adaptiv förvaltning för dem som förordnas som ledamöter i de älgförvaltningsgrupper som ska finnas inom varje älgförvaltningsområde. Det arbetet bör ske i samråd med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och markägarnas och jägarnas organisationer. Länsstyrelserna bör ha ett ansvar för att bistå med kunskapsstöd när det gäller förvaltnings- och skötselplaner.

Länsstyrelsen avstyrker älgförvaltningsgrupper, men tillstyrker att utbildning i adaptiv älgförvaltning tas fram.

Förutom bristen på tillräckligt relevanta faktaunderlag för en hållbart långsiktig älgförvaltning, på grund av svårigheter att ta fram sådana, saknas inte sällan även grundläggande kunskaper om adaptiv älgförvaltning i dagens älgskötselområden. Utbildningsbehovet måste därför anses betydande inte bara bland de tänkta förvaltningsgrupperna.

Finansieringen av de omfattande utbildningsinsatserna som redan skall genomföras före den 1 juli 2011 måste lösas snarast om inte medelstillstömmingen skall äventyra den mycket ambitiösa och kostnadskrävande igångsättningen.

Samernas jakträtt

En viktig utgångspunkt är att det föreslagna systemet för älgförvaltningen bör gälla i hela landet och utredningen föreslår därför att det även ska omfatta de områden där samerna har rätt till jakt på älg enligt rennäringslagen. Utredningen anser att det saknas skäl att undanta någon del av landet från kravet på registrering av älgskötselområden för rätt till jakt på vuxen älg.

Länsstyrelsen anser att avskaffande av dubbelregistrering kräver lagändringar.

Frågor om same-, rennärings- och jaktpolitik bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Beredningen är ännu inte avslutad. Älgjakten inom renskötselområdet måste därför anpassas till de rättigheter som tillkommer samerna enligt rennäringslagen. Detta är enligt länsstyrelsen i Norrbottens län ett skäl till att en s.k. dubbelregistrering tills vidare måste bestå.

Även med en fortsatt dubbelregistrering där upplåtelse sker till dels ortsbor dels samebyarna och dess medlemmar kan registrering av "älgskötselområden" ställas upp som krav för rätt till vuxen älg. Länsstyrelsen ser dock annorlunda än utredningen på gränsen för registrering av ett "älgskötselområde". Även inom områden med fortsatt dubbelregistrering anser länsstyrelsen att möjlighet till arligen tilldelningar av vuxen älg skall kunna medges där en samordning inom älgskötselområdet inte visar sig möjlig att åstadkomma.

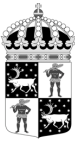
Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att den samiska möjligheten att delta i en gemensam ekosystembaserad älgförvaltning är viktig. Den samiska jakträtten är förankrad i gällande rennäringslagstiftning. Tolkningar av gällande rättsläge och synsättet beträffande älgförvaltningen harmoniserar dock inte alltid mellan företrädare för rennärings- och länsstyrelsen i Norrbottens län beträffande älgtilldelning-, köns- och åldersrelaterad förvaltningsinriktning.

Jakttiderna

Utredningen föreslår att jakttiden för älg ska vara enhetlig och inte bestämmas av länsstyrelsen. Det ska vara tillåtet att jaga älg fr.o.m. den andra måndagen i oktober i södra Sverige och fr.o.m. den första måndagen i september i norra Sverige och älgjakt ska sedan vara tillåten t.o.m. den sista februari. I norra Sverige ska jakt på älg dock inte heller vara tillåten från den 24 september till den 8 oktober.

Länsstyrelsen avstyrker delar av förslaget.

Länsstyrelsen i Norrbotten anser att jakt under perioder med kyla, djup snö och inget eller väldigt lite dagsljus inte är acceptabelt. Under denna period måste äl-

garna spara energi för att i synnerhet älgkorna skall vara i god kondition inför kalvningen. Älgar som skjuts under denna period utgör definitivt inte ett högvärdigt kött för konsumtion.

Även sett utifrån möjligheten att använda sig av avlysningsjakt i slutet av en lång jakttid, som ett komplement för att reglera älgstammens storlek i förhållande till betessituationen och för att ta hänsyn till problematiken med vandringsälgar, avvisar länsstyrelsen bestämt jakttid under januari och februari månader.

Länsstyrelsen i Norrbottens län är positiv till att det ska finnas ett brunstuppehåll under jakten. När brunstuppehållet ska ligga i tid måste respektive länsstyrelse besluta utifrån relevanta forskningsfakta. Så vitt vi har uppfattat det saknas sådana idag vilket gör att utredningens förslag om tidpunkt för brunstuppehåll kan behöva justeras.

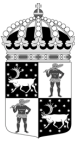
I Norrbottens län finns dessutom motiv för en kortare jakt än 70 dagar inom delar av länet förutom av klimatskäl även för att underlätta en ordnad renskötsel. Från betydande delar av länets samebyar har framförts önskemål om kortare jakttid än 70 dagar av hänsyn till renskötseln. Älgjakten medför problem i renskötseln om den pågår in i november. Är älgjakten avslutad då älgarna omfördelas i markerna på grund av årstidsvandringar underlättas renskötseln och konflikter mellan renskötare och jägare undviks.

Länsstyrelsen vill även fästa uppmärksamhet på 93 § Rennäringslagens bestämmelser om att "När renar befinner sig inom betesområde där renskötsel då är tillåten, skall hund i trakten som ej användes i renskötseln hållas i band eller instängd, om ej länsstyrelsen medger annat".

Från koncessionsrenskötseln föreligger ständiga önskemål om kraftig reglering av hundanvändningen under senare delen av älgjakten. Störningar inträffar i samband med älgjakt sent på hösten med skingring av ren i vinterbetesområden som följd. Störningar som är allvarigare ju senare på säsongen som de inträffar. Inom gränslandet mellan Odlings- och Lappmarksgränsen gäller den ofta svåra avvägningen mellan å ena sidan möjligheterna till att i skadebegränsande syfte kunna beskatta lokala koncentrationer av vandringsälgar sent under jaktsäsongen samtidigt som rennäringen ska kunna bedrivas utan att allvarliga störningar uppstår genom en lång jakttid.

Den avvägning i jakttidens längd som länsstyrelsen hitintills kunnat göra mellan olika enskilda och allmänna intressen har ej föranlett några besvär de år jakttid kortare än 70 dagar tillämpats i delar av länet och ett kortare jaktuppehåll gjorts i början av oktober. Ett brunstuppehåll upplevs vidare av flera av samebyarna som perfekt för renskötseln såväl ovan som nedan odlingsgränsen då det möjliggör ostörd samling av renar i skogslandet.

Eftersträvas en ekosystembaserad lokal älgförvaltning är det viktigt även med ett reellt regionalt inflytande över beslut om jakttidens längd. Länsstyrelsen i Norrbottens län har mycket goda erfarenheterna från den nu under fyra år genomförda

indelningen av länet i tre olika långa jaktidsområden. Den sammantagna avskjutningen inom delar av länet som haft jakttid kortare än 70 dagar har inte begränsats av den kortare jakttiden. Såväl älgförvaltningen, rennäringens intressena som jägarna har gagnats av möjligheten av ett regionalt beslutsfattande avseende jakttidens längd.

Avgifter och finansiering

Fällavgift ska betalas för samtliga fällda älgar, även kalvar. Naturvårdsverket bör få i uppdrag att vidta åtgärder för att fällavgiftens storlek ska fastställas av länsstyrelsen på ett mer enhetligt sätt och att överväga om det finns skäl att höja registreringsavgiften. För att ge utrymme för finansiering av nödvändig inventering m.m. även i län med en liten älgstam bör en höjning ske av den del av fällavgiften som överförs till Viltvårdsfonden.

Länsstyrelsen tillstyrker möjligheten av avgiftsbeläggning alla fällda älgar.

Älgavskjutningen i Norrbottens län har under en följd av år legat på en konstant hög nivå vilket även medfört att länets älgvårdsfond har god ekonomi. Bland annat har det medfört att viktiga beslutsunderlag som GPS-märkning av vandringsälgar och årliga ÄBIN-inventeringar kunnat genomföras. Länsstyrelsen har således stor förståelse för att fällavgifternas storlek har stor betydelse för möjligheterna att tillförsäkra sig viktig kunskap av betydelse för en adaptiv älgförvaltning. Vi har även pekat på den betydelse som en avgiftsbeläggning av kalv kan tänkas ha som incitament för samgående i älgskötselområden.

Ett uppdrag till Naturvårdsverket om harmoniserade fällavgifter mellan länen och att överväga behovet av höjd registreringsavgift bör dock inte ta sin utgångspunkt i att möjliggöra införandet av en ny kostnadsineffektiv älgadministration.

Skydds jakt

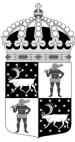
Avskaffandet av licensjakten och förtydligandet av länsstyrelsens uppdrag inom älgförvaltningen bör öka möjligheterna att besluta om skydds jakt när behov föreligger. Ansökningar om skydds jakt bör handläggas skyndsamt av länsstyrelsen. Utredningen föreslår att Naturvårdsverket får i uppdrag att ta fram riktlinjer för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skydds jakt.

Länsstyrelsen delar inte utredningens slutsatser.

Med långsiktiga planer inom älgskötselområden och möjlighet att låta avskjutningen enskilda år avvika upp eller ned med 20 % bör knappast något behov av nya riktlinjer för handläggningen av skydds jaktansökningar genereras.

Beslut om skydds jakt kan fattas redan inom nuvarande älgförvaltnings system. Ansökningar om och behovet av skydds jakt har under senare år varit mycket begränsat.

Formaterat:
Teckensnitt: Times New Roman,
Teckenfärg: Auto

sat i Norrbottens län. För att kunna bedöma behovet av eventuell skydds jakt har först ordinarie avskjutningsrapporteringen behövts, vilket i bästa fall funnits tillgängligt 14 dagar efter jakttidens slut. I de fall behov av skydds jakt aktualiserats skulle en verkställighet inte kunnat genomföras förr än mycket sent under vintern vilket medfört problem såväl beträffande genomförandet, skyddseffekten som jaktetiskt.

En fortlöpande avskjutningsrapportering inom föreslaget nytt älgförvaltnings system bör möjliggöra en uppföljning och omDispositionering av ordinarie jaktuttag och ytterligare bidra till att minska behovet av skyndsamt påkomna behov av skydds jakter.

Konsekvenser

Konsekvenser av utredningens förslag är att dessa i huvudsak genomföras inom ramen för kostnaderna för dagens älgförvaltning. Ett gemensamt IT-stöd för älgförvaltningen bör kunna finansieras genom älgvårdsfonderna och den nationella viltvårdsfonden. Utredningens förslag om ökade intäkter från fällavgifter bör kunna innebära ett årligt tillskott om i vart fall 20 miljoner kronor till älgvårdsfonderna vilket bör ge utrymme för de inventeringar och de särskilda utbildningsinsatser som är en förutsättning för en ekosystembaserad, lokal och adaptiv förvaltning av älgen.

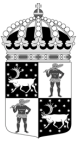
Länsstyrelsen avstyrker mera omfattande generella höjningar av fäll- och registreringsavgifter.

Utredningens bedömning är att de skäl som tidigare angetts för licensjakt alltmer har kommit att minska i betydelse och samhällets intressen i älgförvaltningen bör kunna tillvaratas med mindre och enklare administration än i dag. Oaktat denna slutsats och att ett av delmålen i uppdraget varit att eftersträva en enkel, rättssäker och kostnadseffektiv administration föreslås ett årligt ökat tillskott om i vart fall 20 miljoner utöver kostnaderna för dagens älgförvaltning. Länsstyrelsen i Norrbottens län finner inte att detta är rimligt.

Utredningen föreslår att det nya systemet för älgförvaltningen genomförs i olika steg. Länsstyrelsen bör kunna bilda älgförvaltningsområden, och utse ledamöter i älgförvaltningsgrupperna, senast den 1 juli 2011. Övergången från licensjakt till jakt inom registrerade älgskötselområden bör ske under en övergångstid om tre år till den 1 juli 2013.

Länsstyrelsen anser att delar av utredningens förslag kan visa sig svåra att genomföra.

Tidsramarna kommer att ställa länsstyrelsen i Norrbottens län inför betydande problem all den stund även omfattande administrativa förändringar i närtid kan förväntas beträffande regional rovdjursförvaltning. Det föreslagna systemet be-

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

15 (15)

Datum
2009-09-30

Diarienummer
218-831-2009

döms dessutom varken på lång eller kort sikt medföra en förenklad älgadministration för länsstyrelsen.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

I detta ärende har landshövding Per-Ola Eriksson beslutat med jakthandläggare Torsten Nilsson som föredragande. I handläggningen har även chefen för miljöavdelningen Britta Wännström och enhetschef Erik Gustavsson naturresurs- och rennäringsetheten deltagit.

Per-Ola Eriksson

Torsten Nilsson